

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ

ਪਾਪ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲੇਵੀਆਂ 20 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 18 ਅਤੇ 19 ਵਿਚ ਕਈ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਪ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘‘ਅਪਰਾਧ’’ ਹੈ।¹

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ‘‘ਪਾਪ’’ ਅਤੇ ‘‘ਅਪਰਾਧ’’ ਸਮਾਨ ਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਲਗਭਗ ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਾਪ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਪਰਾਧ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦੇ। ਪਰ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਨਿਯਮ ਭਾਵ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ‘‘ਸਮਾਜਿਕ’’ ਅਤੇ ‘‘ਧਾਰਮਿਕ’’ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਇਸੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਪਾਪ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।² ਅਧਿਆਇ 18 ਅਤੇ 19 ਵਿਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਤਕ ਲਈ ਰੱਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚਲੇ ਨਿਯਮ ‘‘ਨਜ਼ੀਰੀ ਕਨੂੰਨਾਂ’’ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਜ਼ੀਰੀ ਕਨੂੰਨ (ਜਾਂ ‘‘ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ’’) ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ‘‘ਜੋ’’ ਜਾਂ ‘‘ਜਦ’’ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਉਸ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ: ‘‘ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਪ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।’’ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘‘ਧਰਮਸ਼ਾਸਤਰੀ’’ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ’’ (ਸਾਫ਼ ਦੱਸੇ ਗਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ‘‘ਤੂੰ ਜ਼ਨਾਹ ਨਾ ਕਰੀ’’ ਦਾ ਨਿਯਮ।

ਅਧਿਆਇ 20 ਵਾਲੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੌਲਕ ਦੇਵ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਪਾਪ ਦਾ ਖਾਸ ਜ਼ਿਕਰ ਲਈ ਅੱਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ)। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ (20:22-26)। ਇਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਨਰ ਬਲੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ (20:1-5)

¹ਫੇਰ ਯਹੋਵਾਹ ਮੁਸਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ²ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖੀਂ, ਜਿਹੜਾ

ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਓਪਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਆਪਣੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਜਣਾ ਮੋਲਕ ਦੇਵ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਰੂਰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੇਸ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਟਿਆ ਨਾਲ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣ ^੩ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਾਗਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਢਾਂਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਅਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੋਲਕ ਦੇਵ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ^੪ ਅਤੇ ਜੇ ਕਦੀ ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਧਰੇ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟਣ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੋਲਕ ਦੇਵ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਢ ਨਾ ਸੁੱਟਣ ^੫ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਉਸ ਟੱਬਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਮੋਲਕ ਦੇਵ ਦੇ ਨਾਲ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਢਾਂਗਾ।

ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਦੀ 20: 1-5 ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਲਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (18:21)। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 1. ਇਸ ਵਚਨ ਦੀ ਸਰੂਆਤ ਇਹ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ (ਖ਼ਾਸਕਰ ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿਚ) ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ।

ਆਇਤਾਂ 2, 3. ਇੱਥੇ ਜਿਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੰਸ (ਮੂਲ ਵਿਚ ‘ਅੰਸ਼’) ਮੋਲਕ ਦੇਵ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ‘ਮੋਲਕ’ ਅਮੋਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੂਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (1 ਰਾਜਿਆਂ 11:7)।^੩ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਰ ਬਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ।^੪

ਦੋਸੀ ਧਿਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਓਪਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ ਜਿਹੜੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਬੁੱਤਪੂਜਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ! ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ (*am ha'arets*, ਅਮ ਹਾਰੇਟਸ) ਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਪੈਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ।^੫ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੁੱਤਪੂਜਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਥਰਾਅ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਪਾਪ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜਦ ਆਪਣੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੋਲਕ ਦੇਵ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ‘ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਢਾਂਗਾ’ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਬੇਅੌਲਾਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੋਲਕ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਪਾਪ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਉਸ

ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਨਾਪਾਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਪਾਪ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਦਨਾਮ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਇਕ ਅਪਰਾਧ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਸੀ!

ਆਇਤਾਂ 4, 5. ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੰਦੇ? ਵਚਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜੇ ਲੋਕ ਕਿੱਧਰੇ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟਣ⁶ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚ ਮੋਲਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਭਾਵ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਢ ਨਾ ਸੁੱਟਣ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਉਸ ਪਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਉਸ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਵੱਢ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ‘‘ਵੱਢਾਂਗਾ’’ ਦਾ ਅਰਥ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਦੀ ਧਮਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਸ ਬੁੱਤਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ‘‘ਵੱਢ’’ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਅੰਸ਼ ਨਾ ਬਚੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਮੋਲਕ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਪੈੜ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਇਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸਰਾਏਲੀ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਸੀ।

ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਜੁਰਮ (20:6-16)

⁶ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਢਾਂਗਾ। ⁷ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹਾਂ ⁸ਅਤੇ ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਬਿਧਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ। ਮੈਂ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ⁹ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਯਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰੇ ਸੋ ਜਰੂਰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਯਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਉਸ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ। ¹⁰ਅਤੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਂਢੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਯਾਰ ਅਤੇ ਯਾਰਨੀ ਜਰੂਰ ਵੱਢੇ ਜਾਣ ¹¹ਅਤੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਉਘਾੜਿਆ। ਓਹ ਦੋਵੇਂ ਜਰੂਰ ਵੱਢੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ ¹²ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰੇ, ਓਹ ਦੋਵੇਂ ਜਰੂਰ ਵੱਢੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਲਟੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ ¹³ਨਾਲੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਓਹ ਜਰੂਰ ਵੱਢੇ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ ¹⁴ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਕੋਈ ਵਹੁਟੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸਣੇ ਵਿਆਹਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖੋਟ ਹੈ, ਓਹ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਾੜੇ ਜਾਣ, ਨਾਲੇ ਉਹ, ਨਾਲੇ ਉਹ, ਦੋਵੇਂ ਭਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਖੋਟ ਨਾ ਰਹੇ ¹⁵ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਰੂਰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਭੀ ਵੱਢ ਸੁੱਟਣਾ ¹⁶ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਤੀਵੀਂ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਗ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਤੂੰ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਸੁੱਟੀਂ। ਉਹ ਜਰੂਰ ਵੱਢੇ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਬੁੱਤਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਜੁਰਮ ਸਨ। ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਪ ਦੀ ਸਹੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਸੀ। ‘‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ’’ ਅਤੇ ਪੁੱਛਣਾ ਪੁਆਉਣ ਲਈ ‘‘ਜਾਦੂਗਰਾਂ’’ ਕੋਲ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਇਸ ਪਾਪ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਵੇਗਾ। ਅਧਿਆਇ 20 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਸਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 18 ਅਤੇ 19 ਵਿਚ ਨਿੰਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 6-8. ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗਣਾ (ਵੇਖੋ 19:31; 20:27)। 20:6-16 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਪਾਪ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਪੁਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਪ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਪਾਉਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (20:6)। ਕਿਸੇ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀਆਂ ਸਨ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਮੋਲਕ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ‘‘ਜਨਾਹ ਕਰਨਾ’’ ਸੀ (20:5), ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਜਾਣਾ ਵੀ ਇਹੀ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ‘‘ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ’’ ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਹਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ; ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਹੋਰਨਾਂ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵੱਲ ਤੱਕਣਾ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।

‘‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ’’ ਅਤੇ ‘‘ਜਾਦੂਗਰਾਂ’’ ਮਰ ਚੁਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।⁷ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (19:31)। ਇੱਥੋਂ ਤਕ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ। ਬਲਕਿ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਸਜ਼ਾ ਦਵੇਗਾ। ਭਾਵ ਉਹਨੇ ਉਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਢ ਦੇਣਾ ਸੀ (20:6)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਪ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ‘‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ’’ ਜਾਂ ‘‘ਜਾਦੂਗਰਾਂ’’ ਨੂੰ ‘‘ਵੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ’’ ਜਾਵੇ (20:27)।

ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਆਇਤਾਂ (20:7, 8) ਕਾਰਣ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ, ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਿਉਂ ਸੀ। (1) ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। (3) ਯਹੋਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸੀ। (4) ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਬਿਧਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 11:44, 45; 18:2-5, 24-30; 20:22-26; ਕੂਚ 19:4-6; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 7:6-11)।

ਆਇਤ 9. ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰ ਦੇਣਾ (ਵੇਖੋ 19:3)। ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦਾ ‘‘ਆਦਰ’’ ਕਰਨਾ ਅਧਿਆਇ 19 ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਵਾਂ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਯਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰੇ ਸੋ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇ! ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਐਨਾ ‘‘ਛੋਟਾ’’ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਐਨੀ ‘‘ਵੱਡੀ’’ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਦੱਸੀ ਗਈ? ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੋੜਨ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ

ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੈਅ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਹੀ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਆਖਿਆ ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਵੇ। (NIV ਵਿਚ ਹੈ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋਵੇ।’’) 20: 11, 12, 13, 16, ਅਤੇ 27 ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਾਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜੌਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੈ ‘‘ਇਸ ਫ਼ਾਰਮੂਲੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਨ।’’⁸

ਆਇਤ 10. ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 18:20)। ਅਗਲਾ ਪਾਪ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਹੈ, ਵਿਭਚਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵਹੂਟੀ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਕਰੇ ਹੈ। ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਵਹੂਟੀ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਆਖਦਿਆਂ ਵਿਭਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਪ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਵਿਭਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਢੇ ਜਾਣੇ ਸਨ।

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਵਿਭਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਪ ਭਰੇ ਸੈਕਸ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।⁹

ਆਇਤਾਂ 11, 12. ਮਤਰਈ ਮਾਂ ਜਾਂ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 18: 8, 15)। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਭਚਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੀ ਤੀਵੀਂ (ਮਤਰਈ ਮਾਂ) ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਪ। (ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ‘‘ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੀ ਵਹੂਟੀ’’ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।)

ਹੋਰਨਾਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਲਟੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਤਰ-ਗਮਨ ਕੀਤਾ’’ (NRSV) ਅਤੇ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ’’ (NIV)।¹⁰ ‘‘ਉਲਟੀ ਗੱਲ’’ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*thebel*, ਥੇਬੇਲ) ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਉਲਝਣ’’ ਜਾਂ ‘‘ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵਿਗਾੜ’’ ਹੈ।¹¹ ਨਥਾਨੀਅਲ ਮਿਕਲਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਕਖੰਡ ਦਾ ‘‘ਸਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ... ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।’’¹²

ਆਇਤ 13. ਸਮਲਿੰਗੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 18:22)। ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿਚ ਸਮਲਿੰਗੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਿੰਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਥੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾੜੀ ਗੱਲ (*tho'ebah*, ਥੋਏਬਾ) ਅਰਥਾਤ ‘‘ਘਿਨਾਉਣੀ ਗੱਲ’’ ਕੀਤੀ (NRSV; ESV)। ਸਮਲਿੰਗੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਪਾਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 14. ਔਰਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 18: 17)। ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਵਹੂਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸਣੇ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਹਵੇ (*jaqach*, ਲਾਕਾਖ) ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ‘‘ਲਵੇ’’ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ

ਅਰਥ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪਾਪ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਦਚਲਣੀ ਲਈ ਤਿੰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਥਰਾਅ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਖੋਟ ਜਾਂ ‘ਬੁਰਿਆਈ’ ਨਾ ਰਹੇ (NIV)।

ਆਇਤਾਂ 15, 16. ਪਸ਼ੂਗਮਨ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 18:23)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਪ ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਸ਼ੂਪੁਣੇ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੱਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਭੀ ਵੱਢ ਸੁੱਟਣਾ (ਜੇ ਉਸਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ) ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਤੀਵੀਂ ਕਿਸੇ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਵੇ (ਮੂਲ ਵਿਚ, ਲੇਟੇ) ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਸੁੱਟਣਾ। ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਭੀ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੱਸੀ ਗਈ ਪਰ ਮੌਤ ਦੇਣ ਦਾ ਢੰਗ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਪਥਰਾਅ (ਵੇਖੋ 20:2) ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯਹੋਸ਼ੁਆ 7:15, 25)।¹³

ਹੋਰਨਾਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮ (20:17-21)

¹⁷ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੀ ਧੀ ਯਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲਿਆਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਓਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਵੱਢੇ ਜਾਣ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਉਘਾੜਿਆ, ਸੋ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ ¹⁸ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਚਿਤੂ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਉਘਾੜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸੁੰਬ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ, ਓਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕੇ ਜਾਣ ¹⁹ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਨਾ ਉਘਾੜੀਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਕ ਨੂੰ ਉਘਾੜਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ ²⁰ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਉਘਾੜਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ, ਓਹ ਔਂਤਰੇ ਮਰਨਗੇ ²¹ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਲੀਤ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਉਘਾੜਿਆ ਹੈ, ਓਹ ਔਂਤਰੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਹਰ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਈ ਪਾਪਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹਨ, ‘ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ,’ ‘ਉਹ ਵੱਢੇ ਜਾਣ’ ਅਤੇ ‘ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ’ (20:17); ‘ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕੇ ਜਾਣ’ (20:18); ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ’ (20:19); ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ’ ਅਤੇ ‘ਉਹ ਔਂਤਰੇ ਮਰਨਗੇ’ (20:20); ‘ਉਹ ਔਂਤਰੇ ਰਹਿਣਗੇ (20:21)। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਤਕ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ; ਹੋਰਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ‘ਔਂਤਰਾ’ ਜਾਂ ‘ਬੇਔਲਾਦ’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ‘ਛੇਕੇ

ਜਾਣ' ਦਾ ਅਰਥ ਇਸਰਾਏਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕੇ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 17. ਭੈਣ ਜਾਂ ਮਤਰਈ ਭੈਣ ਨਾਲ ਸੰਗ (ਵੇਖੋ 18:9)। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਪਾਪ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ (ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੀ ਧੀ) ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਮਤਰਈ ਭੈਣ (ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਧੀ) ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਵੇਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ (ਔਰਤ) ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਝੱਲਣਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਪਾਪ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ।

ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ 'ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ' ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *chased* (ਚੇਸੇਡ) ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 'ਨੇਮ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਫ਼ਰਕ ਅਰਥ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਟੀਫ਼ਨ ਕੇ. ਸ਼ੇਰਵੁਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

[ਲੇਖਕ] ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ (*hesed*, ਹੇਸੇਡ) ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਬੜੇ ਹੀ ਆਮ ਅਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਰਥ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹਮਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੁਝ-ਕੁਝ 'ਪਿਆਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ' ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਮਨਾਮ ਅਤੇ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ (ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਹੋਰ ਥਾਂ ਕਹਾਉਤਾਂ 14:34) ਦਾ ਅਰਥ 'ਸ਼ਰਮ' ਹੈ। ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਕੰਮ *hesed* ਦਾ ਉਲਟ ਹੈ ਜਾਂ *hesed* ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ।¹⁴

ਆਇਤ 18. ਔਰਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 18:19)। ਸੈਕਸ ਦਾ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਅਗਲਾ ਕੰਮ ਰਿਤੂ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮਨਾਹੀ 18:19 ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰ ਛੇਕੇ ਜਾਣ। ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰਿਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਛੇਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।¹⁵ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਿਯਮ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸੀ। ਜੇ ਸੰਭੋਗ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤ ਦੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਜੋੜੇ ਨੂੰ 'ਛੇਕ ਦੇਣਾ' ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 19, 20. ਮਾਸੀ/ਭੂਆ ਨਾਲ ਸੰਗ (ਵੇਖੋ 18:12-14)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੱਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੈਣ (ਮਾਸੀ) ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਭੈਣ (ਭੂਆ) ਉਸ ਦੀ ਸਾਕ¹⁶ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਸੌਂਵੇਂ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਨੰਗੇਜ ਉਘਾੜਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਪ ਭਰੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋੜੇ ਨੇ ਔਂਤਰੇ ਮਰਨਾ ਸੀ। ਔਂਤਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਧਮਕੀ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਮਾਸੜ ਜਾਂ ਚਾਚੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 21. ਭਾਬੀ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 18:16)। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਆਖਰੀ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਵਹੁਟੀ (ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ) ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫੇਰ, ਲਗਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਇਥੇ ਵਰਜੇ ਗਏ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪਲੀਤ ਗੱਲ (ਭਾਵ ਅਸੁੱਧ ਕੰਮ) ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ‘ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ: ਉਹ ਔਂਤਰੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ 20:20 ਦੇ ਵਾਕਖੰਡ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਇਸ ਵਾਕਖੰਡ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰਹਿਣਗੇ ਬੇਔਲਾਦ।¹⁷

ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਣਸੀ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਕਈਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ? ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚਲੇ ਮਾਮਲੇ ਨਮੂਨੇ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਜਿਣਸੀ ਪਾਪ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਤੋਂ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨਾਂ ਕਰੀਬ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ (20:22-27)

²²ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਸਭਨਾਂ ਬਿਧਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਭਨਾਂ ਨਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਭਈ ਉਹ ਦੇਸ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਗਲੱਛ ਨਾ ਦੇਵੇ ²³ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਕੱਢਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਜਾਤ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਤੁਰਨਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਏਹ ਸੱਭੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਾੜੇ ਲੱਗੇ ²⁴ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ ਰੱਖੋਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਆਂਗਾ, ਇੱਕ ਅਜੇਹਾ ਦੇਸ ਜਿੱਥੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਵੱਗਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਕੀਤਾ ²⁵ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅਸੁੱਧ ਪਸੂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਸੁੱਧ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਤੁਸਾਂ ਪਸੂ ਯਾ ਪੰਛੀ, ਯਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵ ਕਰਕੇ ਜੋ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਘਿਸਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸੁੱਧ ਸਮਝ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਮਾੜੇ ਨਾ ਬਣਨਾ ²⁶ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਵੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕੀਤਾ। ²⁷ਨਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਯਾ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹੈ ਯਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ ਜਰੂਰ ਵੱਢੀ ਜਾਵੇ, ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ।

ਅਧਿਆਇ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇਹ ਭਾਗ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਸਭ’ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਖੁਦਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਰਟ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕੌਮ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਸਕਣ।

18 ਤੋਂ 20 ਤਕ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੂਸਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ (18:1, 2; 19:1, 2; 20:1, 2)। ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ‘ਜਾਜਕਾਂ’ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ (21:1)। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਇ 20 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸਾਰ ਵਜੋਂ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਅਧਿਆਇਆਂ ਦੇ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸਿਖਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੌਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ

ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਇਤਾਂ 22 ਤੋਂ 26 ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਉਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ, ਸਾਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀਆਂ ਸਨ।

ਆਇਤ 22. ਕੌਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇਸ ਨੇ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਲਈ¹⁸ ਯਹੋਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਗਲੱਛ ਦੇਣਾ ਸੀ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਸਨ।

ਆਇਤਾਂ 23, 24. ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਕਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੋਂ ਕੱਢਣਾ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਨਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਮਾੜੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਸਨ।

ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਉਹ ਵਧੀਆ ਜ਼ਮੀਨ, ਭਾਵ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਵਗਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਉਸ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਸਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲੈਂਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਸ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲਣੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 25. ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਤੀਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਵਿੱਚ ... ਭੇਦ ਰੱਖਣਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾੜੇ ਬਣ ਜਾਣ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ; ਇਹ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਤੋਂ ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ‘‘ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਦੇ ਵਿਚ ਭੇਦ’’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਰੂਪਕ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਪਾਪ ਭਰੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ‘‘ਅਸ਼ੁੱਧ’’ ਸਨ, ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਲੋਕ, ਭਾਵ ‘‘ਸ਼ੁੱਧ’’ ਲੋਕ ਬਣਨ ਲਈ ਸੌਂਦਿਆ।

ਆਇਤ 26. ਜੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਲਈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪਾ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਏ ਭਾਵ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ, ਅਤੇ ਜੀਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਨਿਰਾਲੇ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਟੀਚਾ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 27. ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਇਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹਨ’’ ਜਾਂ ‘‘ਜਾਦੂਗਰਾਂ’’ ਨੂੰ ‘‘ਵੱਢਿਆ’’ ਜਾਵੇ (20:6)। ਇੱਥੇ ਉਹਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੱਸੀ। ਉਹਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਯਾ ਤੀਵੀਂ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਉ ਯਾਰ ਹੈ ਯਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ ਜਰੂਰ ਵੱਢੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ

ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 13:5, ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠੇ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਇਤ 27 ਬੇਤੁਕੀ ਲਗ ਸਕਦੀ ਹੈ,¹⁹ ਪਰ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਤਾਪਸ਼ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਜੁਰਮ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ (ਅਧਿਆਇ 20)

ਕ੍ਰਾਈਮ ਐਂਡ ਪਨਿਸ਼ਮੈਂਟ ਰੁਸੀ ਲੇਖਕ ਫ਼ਾਇਰਡੋਰ ਦੋਸਤੋਵੇਵਸਕੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਅਤੇ 1866 ਵਿਚ ਛਪੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 20 ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ (ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੰਦਰਭ) ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਕੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ?

ਪਹਿਲਾ, ਜੁਰਮ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 20 ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਜੁਰਮ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣੇ। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 18 ਅਤੇ 19 ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਜੋ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੋ ਜੋ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਭ ਦੱਸਦਿਆਂ ਹੁਕਮ ਹਨ। ਫਿਰ ਅਧਿਆਇ 20 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪੂਰੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨੂਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਤਬਾਹੀ ਲਿਆਂਦੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਘੱਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਪ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ। ਬਾਈਬਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ‘‘ਜਾਣੋ ਭਈ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਪ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆ ਪਵੇਗਾ’’ (ਗਿਣਤੀ 32:23), ਅਤੇ ‘‘ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਕੁਝ ਬੀਜਦਾ ਹੈ ਸੇਈਓ ਵੱਢੇਗਾ ਵੀ’’ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6:7)।

ਦੂਜਾ, ਸਜ਼ਾ ਜੁਰਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੋਵੇ। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 20 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਜੁਰਮ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਪਾਪ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਜੁਰਮ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਸੀ; ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹਰ ਪਾਪ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਵਚਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਾਪ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਲੇਵੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਜੁਰਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੋਵੇ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘‘ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਗਵਾਢੀ ਨੂੰ ਬੱਝ ਲਾਵੇ, ਜਿਹਾ ਉਹਨੇ ਕੀਤਾ ਤਿਹਾ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਫੱਟ ਦਾ ਫੱਟ, ਅੱਖ ਦੀ ਅੱਖ, ਦੰਦ ਦਾ ਦੰਦ, ਜਿਹਾ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੱਝ ਲਾਈ ਤਿਹਾ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ’’ (24:19, 20)।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਹੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ? ਹੁਣ ਰੂਹਾਨੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨਰਕ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਭਚਾਰੀ ਲਈ ਹੈ, ਝੂਠੇ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ

ਪਾਪੀਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਆਮ ਸਚਿਆਈ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਪਾਪ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮੌਤ ਹੈ’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:23)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਤਲ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬੁਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਸਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?’ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਛੋਟਾ, ਹਰ ਪਾਪ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਹੀ ਹੈ।²⁰

ਤੀਜਾ, ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 20 ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉਵੇਂ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੇ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਾ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਰਾਜਾ ਦਾਉਦ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। (ਦਾਉਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਕਰਕੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪਏ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ‘ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ’ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗ ਸਜ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਯਿਸੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਰਨ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸਾਰ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਕਰਕੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ...

ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੀਏ (ਯੂਹੰਨਾ 8:24);

ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਈਏ;

ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈਏ (ਲੂਕਾ 13:3);

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰੀਏ

(ਮੱਤੀ 10:32, 33);

ਮਸੀਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ

ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ (ਮੱਤੀ 28:18-20; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:38)।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਚਾਏ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਕਰਕੇ ਸਚਮੁਚ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜੇਮਸ ਬਰਟਨ ਕੌਫਮੈਨ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 20 ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ: ‘ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਵਧੇਰੇ ਅਧਾਰ ਉਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ‘ਪਾਪ’ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ

‘ਜੁਰਮ’ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ’ (ਜੇਮਸ ਬਰਟਨ ਕੋਫਮੈਨ, *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ ਐਂਡ ਗਿਣਤੀ* [ਅਬਿਲੇਨ, ਟੈਕਸਸ: ਏ.ਸੀ.ਯੂ. ਪ੍ਰੈੱਸ, 1987], 181)।² ਇਕ ਟੀਕਾਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਆਖਿਆ ਹੈ: ‘ਇਕ ਸਮਾਜ ਵਜੋਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਯਾਹਵੇਹ ਨਾਲ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨੇਮ ਦੇ ਉਸ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਵ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਜਾ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ’ (ਨਿਊ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ: *21 ਸਦੀ ਸੈਂਚੁਰੀ ਐਡੀਸ਼ਨ*, ਸੰਪਾ. ਡੀ. ਏ. ਕਾਰਸਨ, ਆਰ. ਟੀ. ਫਰਾਂਸ, ਜੇ. ਏ. ਮੋਟਾਇਰ, ਐਂਡ ਜੀ. ਜੇ. ਵੈਨਹਮ [ਡਾਉਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1994], 149 ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਜੇ. ਐੱਚ. ਰਾਈਟ, ‘ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ।’³ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਪਪਦ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (‘the Molech’) ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਵਾਚਕ ਨਾਮ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਵਿਅੰਜਨ ‘ਰਾਜਾ’ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ, ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਹਾਕਮ’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁴ ਕਲਾਈਡ ਐੱਮ. ਵੂਡਸ, ‘ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੀਸ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕਠਨੀ ਰੀਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਲੀ ਇਕ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 106:38; ਯਿਰਮਯਾਹ 7:31, 32:35 ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਕਰਦੇ ਹਨ)। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਮੋਲਕ ਦੇਵ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਉਣ’ ([ਲੇਵੀਆਂ] 18:21 KJV) ਜਾਂ ਮੋਲਕ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ’ (ਕਲਾਈਡ ਐੱਮ. ਵੂਡਸ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ-ਗਿਣਤੀ-ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ*, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵੇ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਜਿਲਦ 2 [ਸ਼ਰੇਵੇਪੋਰਟ, ਲੁਇਸਿਆਨਾ: ਲੈਂਬਰਟ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1974], 50)।⁵ ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰਿਸਨ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਕੌਮ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਠਹਿਰਾਈ ਗਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਹੋਰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਮਰਦ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ’ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ‘ਆਮ ਲੋਕ’ ਹਨ। (ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰਿਸਨ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ*, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ [ਡਾਉਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1980], 204.)⁶ ‘ਕਿਦਰੇ ਅੱਖੀਆਂ ਮੀਟਣ’ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਮੂਲ ਵਿਚ ‘ਲੁਕਾਉਣਾ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕਾਈ ਰੱਖਣ’ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਲਕ ਅੱਗੇ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਮੰਨਣ, ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।⁷ ‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਉ ਯਾਰ ਹਨ’ ਅਤੇ ‘ਜਾਦੂਗਰ’ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ‘ਜਮੂਰੇ’ ਅਤੇ ‘ਮਾਂਦਰੀ’ (KJV); ‘ਜਮੂਰੇ’ ਅਤੇ ‘ਮਾਂਦਰੀ’ (NRSV); ‘ਜਮੂਰੇ’ ਅਤੇ ‘ਭਵਿੱਖ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ’ (NAB); ‘ਭੂਤ’ ਅਤੇ ‘ਆਤਮਾਵਾਂ’ (REB); ਅਤੇ ‘ਮੁਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ’ ਅਤੇ ‘ਜਾਦੂਗਰ (NUB) ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 19:31 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗੋਰਡਨ ਜੇ. ਵੈਨਹਮ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ‘ਜਮੂਰਿਆਂ’ ਅਤੇ ‘ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ’ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੁਕਮ ‘ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ’ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਉ ਯਾਰ ਹਨ... ਦਾ ਸਬੰਧ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਵੇ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਲੇਵੀਆਂ 20:6; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 18:11; 1 ਸਮੂਏਲ 28:3 ਆਦਿ)’ (ਗੋਰਡਨ ਜੇ. ਵੈਨਹਮ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਜ਼ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1979], 273)। ਕਿਸੇ ਜਮੂਰੇ ਜਾਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ 1 ਸਮੂਏਲ 28:7-25 ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਮੂਏਲ ਏਨਦੋਰ ਵਿਚ ਇਕ ਔਰਤ ਕੋਲ ‘ਜਿਸ ਦੇ ਭੂਤ ਮਿੱਤਰ’ ਸਨ ਸਮੂਏਲ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।⁸ ਜੌਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੇ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ*, ਵਰਡ ਬਾਈਬਲ

ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 4 (ਡੱਲਾਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1992), 331. ⁹ਯਿਸੂ ਕੋਲ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਵਿਭਚਾਰੀ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ (ਯੂਹੇਨਾ 8: 1-11) ਵਿਚ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਜਣੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਸਹਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ¹⁰ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ: ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ’ (REB); ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ’ (NAB); ਅਤੇ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤਾ ਹੈ’ (NJB)।

¹¹ਫ਼ਾਂਸਿਸ ਬ੍ਰਾਊਨ, ਐੱਸ. ਆਰ. ਡ੍ਰਾਈਵਰ, ਐਂਡ ਚਾਰਲਸ ਏ. ਬਿੱਗਸ, ਏ ਹਿਥਰੂ ਐਂਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ਼ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਆਕਸਫੋਰਡ: ਕਲੇਰੰਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1977), 111. ¹²ਦ ਇੰਟਰਪ੍ਰੈਟਰਜ਼ ਬਾਈਬਲ, ਜਿਲਦ 2, ਸੰਪਾ. ਜੌਰਜ ਆਰਥਰ ਬੁਟਰਿਕ (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਥਿੰਗਡਨ-ਕੋਕਸਬਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1953), 102-3 ਵਿਚ ਨਥਾਨੀਏਲ ਮਿਕਲੋਮ, ‘‘ਦ ਬੁਕ ਆਫ਼ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ।’’ ¹³ਕਲਾਈਡ ਐੱਮ. ਵੂਡਸ ਐਂਡ ਜਸਟਿਨ ਐੱਮ. ਰੋਜਰਸ, ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ-ਗਿਣਤੀ, ਦ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ NIV ਕਮੈਂਟਰੀ (ਜੋਪਲਿਨ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 2006), 128. ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ¹⁴ਸਟੀਫ਼ਨ ਕੇ. ਸ਼ੇਰਵੁਡ, ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ, ਗਿਣਤੀ, ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ, ਬੇਰਿਟ ਓਲਮ: ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਹਿਬ੍ਰਿਊ ਨੈਰੇਟਿਵ ਐਂਡ ਪੋਇਟਰੀ (ਕਾਲਜਵਿੱਲੇ, ਮਿਨਿਆਪੁਲਿਸ: ਲਿਟਰਜੀਕਲ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2002), 78. ਹਮਨਾਮ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਪਰ ਅਰਥ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਹੋਣ। ¹⁵ਰੈਰਿਸਨ, 206. ¹⁶‘ਸਾਕ’ ਮੂਲ ਵਿਚ ਮਾਸ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ‘ਮਾਸ’ ਹੋਵੇ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ¹⁷ਵਾਲਟਰ ਸੀ. ਕੇਸਰ, ਜੂਨੀ., ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘‘[ਇਸ] ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 22:30 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਪਰ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜੇ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸਰੋ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (ਯਸਾਯਾਹ 39:7), ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਉਦ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ‘ਬੇਔਲਾਦ ਅਤੇ ਔਤਰਾ’ ਰਿਹਾ। ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ’’ (ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਪ੍ਰੈਟਰਜ਼ ਬਾਈਬਲ, ਭਾਗ 1, ਸੰਪਾ. ਲੀਡਰ ਈ. ਕੀਕ [ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਥਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1994], 1142 ਵਿਚ ਵਾਲਟਰ ਸੀ. ਕੇਸਰ, ਜੂਨੀ., ‘‘ਦ ਬੁਕ ਆਫ਼ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ’’। ¹⁸‘ਵੱਸਣ’ ਸ਼ਬਦ *yashab* ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ’। ¹⁹ਰੌਏ ਗੇਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਟੀਕਾਕਾਰ ਇਸ ਆਇਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਫਰੇਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਹੋਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦਾ ਅਧਿਆਇ ਲਿਖ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਗੇਨ ਨੇ ਆਇਤਾਂ 2 ਅਤੇ 27 ਵਿਚਕਾਰ, ਆਇਤਾਂ 6 ਅਤੇ 27 ਵਿਚਕਾਰ, ਆਇਤਾਂ 7 ਅਤੇ 26 ਵਿਚਕਾਰ, ਅਤੇ ਆਇਤਾਂ 8 ਅਤੇ 22 ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਣਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। (ਰੌਏ ਗੇਨ, ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ, ਗਿਣਤੀ, ਦ NIV ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਜ਼ੋਂਡਰਵਨ, 2004], 363.) ²⁰ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਪ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੇਨਾ 19:11)। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰਕ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਰਜੇ ਹੋਣਗੇ (ਮੱਤੀ 11:20-24; ਲੂਕਾ 12:41-48; 20:47; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:26-31)।